

En kvalitativ utvärdering av
INTERREG IIIA/Skärgården 2000–2006

Sebastian Gripenberg

Forskningsinstitutet vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet (FISS) publicerar i Notat-serien föredrag och diskussionsinlägg, bakgrundsmaterial, preliminära rapporter samt projekt-beskrivningar av allmänt vetenskapligt intresse eller avsedda för en mera avgränsad publik. Syftet med serien är att sprida kunskap om den pågående verksamheten samt att bidra till forskarnas möjlighet att få respons i ett tidigt skede av forskningsprocessen. Forskningsinstitutet vill betona bidragens preliminära karaktär; de kan senare omarbetas och ingå i andra publikationer.

Högskolans två andra publikationsserier, Skrifter samt Meddelanden innehåller forskningsresultat av mera slutgiltig karaktär.

The Research Institute of the Swedish School of Social Science at the University of Helsinki (FISS) has established this new series in order to show the ongoing activity of the Institute and to provide researchers with an early feedback to their ideas and activities. The series consists of discussion papers, research outlines and preliminary reports of general interest or of interest to specific groups. The preliminary nature of the contributions is emphasized. Some contributions may appear later in a revised form in other publications.

The publications in the two other series of the School, Skrifter, and Meddelanden, contain more final research results.

Tfn +358-9-191 28400, fax +358-9-191 28485

Internet: <http://sockom.helsinki.fi>

Adress: Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet
PB 16, FIN-00014 Helsingfors universitet

Besöksadress: Norra Hesperia­gatan 15 A, 6. vån.
FIN-00260 Helsingfors 26

SSKH Notat

FORSKNINGSINSTITUTET

*Svenska social- och kommunalhögskolan
vid Helsingfors universitet*

2/2006

En kvalitativ utvärdering av
INTERREGI IIIA/Skärgården 2000–2006

Svenska social- och kommunalhögskolan
vid Helsingfors universitet

ISBN 952-10-2552-2 (pdf)
ISBN 952-10-2551-4 (hft.)
ISSN 1457-1250
Helsingfors 2006
Svenska social- och kommunalhögskolan
vid Helsingfors universitet

Innehåll

1 Uppdrag och metod	1
2 Bedömning av INTERREG IIIA/Skärgården	2
3 Framtiden	13
4 Sammanfattning	25

Bilaga

1 Uppdrag och metod

Forskningscentret FO-RUM vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet fick den 17.11.2005 av Nordiska ministerrådets Skärgårdssamarbete i uppdrag att genomföra en kvalitativ utvärdering av Interreg IIIA/Skärgården-programmet under den innevarande programperioden. Utvärderingen skulle fokusera på starka och svaga sidor hos programmet och särskilt beakta möjligheter och hot inför den kommande finansieringsperioden.

Utvärderingen har genomförts i form av intervjuer med strategiskt utvalda respondenter och påföljande analys av intervjumaterialet. Analysen har i grunden följt den tematik som uppdraget, och det med detta sammanhängande frågeschemat, genererat. Intervjumaterialet och analysen i sig har dock också gett vissa teman, exempelvis frågan om det kommande Interreg programmets geografiska område och innehåll. Såväl frågeschemat som urvalet av respondenter gjordes i samråd med uppdragsgivaren.

De totalt 24 personer som intervjuades faller i huvudsak in under två kategorier: i) administratörer och ii) projektägare. Administratörerna är personer som genom sin verksamhet i olika organisationer eller styrgrupper har insyn i programmet och genomförandet av dess olika delar. Projektägarna är personer som har insyn i enskilda projekt inom programmet. Respondenterna valdes så att var och en av de tre regionerna i programmet företräddes av 8 personer. Respondenterna har garanterats anonymitet och namnges således inte i rapporten.

Utvärderingen har genomförts av planerare Sebastian Gripenberg, som har biståtts av en ledningsgrupp bestående av universitetslektor Erland Eklund, forskare Kjell Andersson och professor Stefan Sjöblom.

2 Bedömning av det nuvarande programmet

I detta avsnitt diskuteras resultatet av intervjuerna med utgångspunkt i faktorer som av respondenterna uppfattats som antingen positiva eller negativa - inom programmet eller dess implementering. Helt allmänt är det skäl att konstatera att det finns en starkare samstämmighet beträffande det som fungerat väl i programmet än beträffande problem och nackdelar; de faktorer som i den här rapporten behandlas under "Programmets starka sidor" har med andra ord relativt genomgående lyfts fram av fler respondenter än de företeelser som tas upp under "Programmets negativa sidor". Ett undantag är problemen med den omfattande byråkratin, som de facto påtalats av samtliga respondenter.

Citat anges med kursiv stil. Citaten har där det varit nödvändigt i någon omformulerats för att passa in i löpande text.

Programmets starka sidor

Visionen

Inställningen till visionen "att skärgården skall bli en region lika känd som Alperna" är övervägande positiv. De flesta av de intervjuade personerna ser värdet och vikten av att ställa ambitionerna för arbetet högt. *Det är ett medvetet val – att sikta mot stjärnorna. Det visar ambitionsnivån för arbetet inom programmet.* Trots att man kanske inte tror att visionen som sådan kommer att realiseras, anser man att visionen bidrar till att tankemässigt strukturera målsättningarna för programmet. Liknelsen vid, och valet av just Alperna som fixeringspunkt upplevs som mycket träffande och visionen därmed som både användbar och fruktbar.

Programmets målsättningar och strategi

Programformuleringarna betecknas som välskrivna – de är öppna för olika möjligheter och för olika typer av projekt. *Man har inte skrivit in sig i ett hörn och därigenom potentiellt uteslutit goda projekt.* Programmet har dock trots detta en klar inriktning. Analysen bakom programmet betecknas även som klartänt och den strategi den utmynnar i som realistisk och logisk med tanke på regionens behov och programmets relativt små resurser.

Programmet har ganska långt skrivits med tanke på Skärgårdssmak, men detta är ett medvetet och nödvändigt val med hänsyn till resurserna.

Programmet är klart fokuserat, det bygger på en genomtänkt analys av regionens situation, behov och potential. Målsättningarna är lätta att förstå. Programmet har också fått ett rimligt stöd av de olika aktörerna.

Programmet är förankrat hos de olika medverkande parterna. Det bygger på och anknyter till en lång samarbetstradition i skärgården. Programmet har haft en tydlig profil och inriktning, det har inte ”spretat” åt olika håll. Man har identifierat några få insatsområden och undvikit att splittra programmet. Skärgårdssmak har inneburit en fokusering, vilket varit en stor styrka. Genom att man haft mod att satsa på en större helhet har man åstadkommit mer än man skulle ha gjort om man satsat på flera mindre, orelaterade, projekt.

Endast en respondent har varit direkt kritisk mot strategin att fokusera programmets resurser på större projekt av den typ som Skärgårdssmak representerar: *Man stöter ibland på synen att projekten är så stora att de inte går att överblicka – och att det är svårt att se hur verksamheten kan fortsätta efter projektperioden. Ett exempel är Skärgårdssmak som på senaste tid haft problem med ekonomin. Projektet kostar mer än vad företagarna är villiga att betala. De största projekten klarar oftast inte av att fortsätta för egen maskin; ofta är det de små som överlever. Därför är den bedömning som görs innan ett projekt startar ytterst viktig: är projekttiden realistisk? Kan detta bära sig?*

Skärgårdssmak

Så gott som alla respondenter lyfter fram Skärgårdssmak som ett lyckat och välkänt projekt. Skärgårdssmak har till och med av vissa respondenter betecknats som synonymt med Interreg under den nuvarande perioden. Bedömningen är att projektet har haft en bred genomslagskraft, inte minst i media och därigenom medfört en relativt omfattande positiv publicitet för skärgården. ”Skärgårdssmak” har enligt respondenterna utvecklats till ett varumärke som står för hög kvalitet – projektet har lett till att folk vet att man kan äta gott i skärgården. Skärgårdssmak har också bidragit till att tanken på att alla gynnas av en hög

nivå på service- och produktutbudet i skärgården slagit rot. *Det gynnar mig och min firma om också grannens firma går bra.* Företagarna uppges med andra ord se varandra mer som komplement än som konkurrenter.

I Stockholm har de företag som deltagit blivit mer kända. Företagarna har fått en ny medvetenhet om sin situation, de har varit med om en kompetenshöjning, de har fått kontakter och möjlighet att utbyta erfarenheter med kolleger.

Det har blivit allmänt känt att man kan äta gott i skärgården. Folk vet att man kan göra annat än att bara åka ut och bada.

Vissa företagare har direkt sagt att utan Skärgårdssmak skulle de inte vara företagare idag, de skulle ha slutat.

Det är bättre med ett Skärgårdssmak än tio dito.

Finländska myndigheter har lyft fram Skärgårdssmak-projektet i olika sammanhang – också internationella – som ett utmärkt exempel och det har också stått som modell för liknande satsningar i Sverige och Norge.

Långsiktiga effekter

Att arbeta med Interreg som instrument har inneburit en inlärningsprocess för de flesta aktörer som varit inkopplade, både som administratörer och beslutsfattare och som projektägare. Att hantera EU-projekt är en relativt komplicerad process för alla parter som deltar i den och det tar tid att lära sig systemet. Några respondenter pekar också på något som kunde betecknas som barnsjukdomar i vissa projekt särskilt i början av Interreg-processen. Sålunda har t.ex. vissa aktörer haft orealistiska målsättningar och förväntningar. Uppfattningen bland de intervjuade är emellertid att detta problem nästan helt försvunnit. *Vi har gått vidare från en period då man mest prövade sig fram, målen i projekten har blivit tydligare och långsiktigare.*

Interreg har inte enbart fört samman de personer som samarbetet inom ramarna för de olika projekten. Programmet har också ökat behovet av samarbete mellan de olika myndigheter

som varit medfinansiärer till projekten och på ett relativt praktiskt plan fört samman representanter för dessa institutioner kring gemensamma utvecklingsfrågor.

Instrumentet Interreg betecknas som dynamiskt då grunden i sig utgörs av samarbete. *Interreg är en arena för kommunikation som leder till samarbete.* Programmet har alltså i sig erbjudit en ram inom vilken folk kan träffas - förutom att det via projekten uppstår nya kontakter och nätverk via vilka information, kunskap och erfarenheter kunnat röra sig och nya idéer kunnat födas. Många respondenter har nämnt detta som ett exempel på styrkan och de positiva sidorna inom programmet och också inom de enskilda projekten. Det är viktigt att i det sammanhanget inse att det kräver stora resurser att skapa och upprätthålla dessa kontakter, särskilt med tanke på det resande det förutsätter.

Samarbetet över regiongränserna möjliggör koordinering av lokala satsningar och innebär därmed att man kan göra relativt stora insatser trots små lokala resurser. Skärskilt Skärgårdssmak har visat att det är möjligt att åstadkomma större helheter. Det finns en potential att utveckla också andra projekt med den sortens bärkraft. De ramar och strukturer som samarbetet förutsätter och ger upphov till gör det också möjligt att utbyta information om goda satsningar, och undvika misstag och dubbleringar.

Det är lätt att förstöra pengar genom att understöda samma sak tre gånger. För oss administratörer innebär det att vi får diskutera och resonera med kolleger som vi kanske inte annars skulle ha kontakt med. Vi lär oss också. Programmet knyter ihop liknande aktörer så att de kan hjälpa varandra.

Övrigt i korthet

Vissa respondenter har tagit upp **programmets storlek** och påtalat att det är ett av de minsta Interreg-programmen och nämnt detta som en svaghet, exempelvis i bemärkelsen att resurserna är relativt begränsade och att programmet är sårbart. Litenheten har dock också setts som en fördel. Ett litet program innebär att förutsättningarna för att kontakten till den lokala nivån och verkligheten skall hållas levande är goda. Detta uppfattas som relativt viktigt. En lokal förankring är i viss mån en garant för att programmet är vettigt

och relevant. Flere respondenter har också nämnt det faktum att det överhuvudtaget finns ett program som en styrka.

Samtliga respondenter bedömer att de projekt som finansierats via Interreg/Skärgården under den nuvarande perioden knappast hade varit möjliga att genomföra i samma omfattning om detta instrument inte hade stått till buds.

Sekretariatets personal får beröm för att vara kompetenta, kunniga och hjälpsamma. Modellen med skilda handläggare i de olika regionerna ses som realistisk och nödvändig.

Programmet som helhet betraktas som en relativt lyckad blandning av visionärt tänkande och konkret handlande. Samtliga respondenter bedömer att programmet är lyckat, att det motsvarat verkliga behov i regionen och att det arbete som utförts inom ramen för programmet till väsentliga delar skulle ha blivit ogjort om Interreg/Skärgården inte hade funnits.

Som helhet skulle jag ge vitsordet 8 (skala 4-10). Programmet har lyckats bra med beaktande av att resurserna är begränsade och de problem som uppkommit under resans gång. Att det varit ett litet program har gjort det nödvändigt att satsa på vissa saker och det har man lyckats med. Strukturerna för medfinansiering måste dock bli bättre och smidigare. Man kan inte heller fortsätta med enbart efterskottsfinansiering. Idéer går förlorade för att någon aktör inte har den likviditet som krävs. Närheten och småskaligheten i området gör att hanterbarheten är god. Om något har krävt åtgärder har det varit lätt att föra saken vidare.

Sammanfattning

- **Satsningen på stora enheter (Skärgårdssmak) viktig**
- **Alla har dragit nytta av Skärgårdssmaks framgång**
- **Interreg utgör en ”mötesplattform” och kommunikationsarena; positiva idéer kan spridas och misstag undvikas**
- **Programmets litenhet är både en för- och en nackdel**

Programmets svaga sidor

Byråkratin

Det överlägset vanligaste klagomålet gäller byråkratin. Alla personer som intervjuades har berört problem som har med byråkratin att göra. Den betecknas som "övermäktig", "ogripbar" och "extrem". En respondent talar om en *"rapportering som kräver hutlös ekonomisk precision in absurdum för att få ut även de minsta summor"*. Det är knappast överraskande att projektägare tar upp problematiken, men också alla administratörer har behandlat problematiken. Det finns en mycket god bild av vilka problemen är; problembeskrivningarna bland respondenterna är mycket samstämmiga på denna punkt.

Problemen med den övermäktiga byråkratin faller in i två sammanhängande kategorier: i) svårigheter som berör den nationella medfinansieringen och ii) svårigheter hos projektaktörer som inte har en tillräcklig likviditet.

Den nationella medfinansieringen sägs utgöra ett problem i och med att källorna för denna finansiering är så pass många. Det finns således på detta plan ett flertal olika aktörer i de tre olika regionerna. Mellan regionerna varierar också den administrativa praxisen, förvaltningskulturerna, det sätt på vilket man fattar beslut samt olika detaljer i förvaltningsförfarandet. Särskilt den kontroll av kostnader som förutsätts innan beviljade medel kan utbetalas, och det faktum att förskott som regel inte kan beviljas, upplevs som någonting besvärligt. Också principen att ansökningar bör göras årligen, och att finansieringsbeslut inte kan fattas för exempelvis tre år i taget upplevs som negativt.

Redovisningskraven har varit enorma, med tex. kopior av varje litet kvitto. Om det är frågan om ett större projekt skall projektägaren ha ganska grym likviditet eftersom alla pengar kommer i efterskott. Detta slår säkert ut många små företag och föreningar.

Alldeles för mycket energi går åt till att sköta ekonomin, som annars kunde ha satsats på själva innehållet, huvudsaken, i projektet.

Likviditetsproblemet är ett verkligt hot i framtiden. Ingen huvudman kan ställa upp och ligga ute med stora summor i flere år. Jag tror att detta kommer att leda till att EU-projekt

i framtiden blir ytterst begränsade. Varför kan man inte tänka sig att 50% skulle utbetalas i förskott?

Man bör kunna jobba så att man fattar finansieringsbeslut för tre år och då fatta fullständiga beslut och inte reservera medel och sedan bekräfta. Man bör kunna fatta ett beslut som sedan gäller.

Grundprincipen måste vara att man litar på folk. Man kan ändå inte helt utesluta missbruk genom olika kontroller. Om sådant förekommer finns det rättsmedel att ta till.

EU:s revisorer vill att helheten fungerar, det satsas nu för mycket på kvittokontroll, med enklare system skulle det kanske locka fler företagare att starta projekt. Ur företagarens synvinkel måste det man går med i och satsar på ge något i kassan. Man satsar tid och pengar som är bort från verksamheten.

Problemen förefaller vara välkända då beskrivningen i hög grad överensstämmer från respondent till respondent. En klar slutsats av detta är att byråkratin under den kommande perioden är något som måste åtgärdas. Respondenterna beskriver två problematiska följder av det nuvarande läget: i) mindre projektägare utesluts och goda idéer går förlorade och ii) kvaliteten i projekten lider på grund av resursbrist trots beviljade medel. Projekt som kämpar med ekonomiska svårigheter sprider också uppfattningen att byråkratin är ogenomtränglig för vanliga människor och detta avskräcker säkert i viss mån potentiella projektägare. Svårigheterna kan också försämra ett projekts och även själva Interregs image. På grund av det här kan man lätt hamna in i en negativ, självförstärkande spiral där folk fjärras från Interreg-programmet.

Flera respondenter efterlyser en systematisk genomgång av tänkbara åtgärder för att förenkla situationen ur projektägarnas synvinkel. Förslag som nämnts är en central instans för nationell finansiering eller att den nationella medfinansieringen skulle kanaliseras via ett ministerium (gäller Finland). Som problem framhålls revirtänkande bland olika myndigheter. Å andra sidan är dessa problem inte unika för Interreg utan sägs gälla EU-program i allmänhet; problemen framträder tydligare i Interreg i och med att det omspänner flera länder och därigenom också många aktörer och verksamhetskulturer.

[De administrativa regelverken är] olikartade men lika styva i de olika regionerna – det har funnits en hel del idéer som aldrig förverkligats på grund av att de inte fått medfinansiering. Interreg-programmets behov väger inte tillräckligt tungt för att man skall kunna ändra på nationella regler.

Ett par respondenter såg även vissa positiva aspekter i att mindre aktörer utesluts. Å ena sidan är det en svaghet och ett problem att goda idéer går förlorade, men å andra sidan är det bra att vissa intressenter utesluts då detta leder till några få bärkraftiga projekt och inte många små resursfattiga sådana.

Många bra idéer går om intet på grund av att alla organisationer inte har resurser att administrera projekt. Detta styr också så att endast större organisationer kan hålla i projekten, det utesluter vissa aktörer. Detta är å andra sidan kanske inte helt fel; det finns andra instrument för små gräsrotsproblem. Projekten måste vara så pass stora att man exempelvis kan resa och träffas utan att dessa kostnader utgör en betydande del av projektets budget.

Information och förankring

Några respondenter efterlyser mera information om Interreg. Detta är dock en allmän synpunkt och något som ofta kommer fram i utvärderingar. Informationskomponenten kan aldrig vara stark nog. Viktigare är kanske den förankringsaspekt som tas upp i samband med detta. Ett par aktörer menade att programmet skulle vinna på att regelbundet samla ihop representanter för regionerna och det lokala planet för att spåna kring behov och möjligheter. I detta sammanhang sågs även en referensgrupp som ett beaktansvärt alternativ för programmet under nästa period. Behovet gäller särskilt en grupp med förmåga att snappa upp och förmedla lokalt kunnande och lokala behov samt att samla lokala aktörer till diskussioner eller brainstorming om lokala och regionala utvecklingsfrågor.

Frågan om förankring gäller även synen på Interreg och programmets legitimitet. Ett par spridda kritiska röster hördes på denna punkt.

Det är en ganska liten grupp av aktivister som håller Interreg-tanken levande, utanför den här gruppen ser folk Interreg som en finansieringskälla och inte ett instrument för interregionalt samarbete.

Programmet lever i viss mån sitt eget liv. Det är lite svårt för mannen på gatan att greppa, i motsats till målprogrammen. Programmet borde vara mer jordnära. Det märks att många inte känner till möjligheterna att få finansiering via Interreg; då det krävs flera parter innebär det att en viss organisation bör finnas från början för att ta fram och driva projekt.

Programmets substansmässiga fokus

De nuvarande projektrubrikerna uppfattas i viss mån som snäva. Detta gäller särskilt projekt av kulturell eller historisk karaktär. Dessa projekt - av vilka det finns eller har funnits rätt många - har ofta klassificerats som näringslivsutveckling. En viss kritik riktas dock också mot att man inte räknat med den kulturella sidan som näring eller sysselsättning – att fokus legat för starkt på företag och ”direkt” näringsverksamhet.

En musiker som genom ett projekt får uppträda, det innebär ett arbetstillfälle, som kan leda till fler, åtminstone till fler än om han inte alls uppträder.

Kulturupplevelser har ringeffekter – de bidrar till att skapa välbefinnande. Denna typ av projekt kanske inte imponerar om man utvärderar bara genom att titta på siffror men de ger en tilltro till olika områdens livskraft. Projekt av denna typ opererar starkt med symbolvärden och det faktum att symbolvärden förstärks i områden utanför tätorter måste ses som mycket viktigt.

En annan kritik gäller att projekten har varit alltför turistbetonade på bekostnad av en mera holistisk satsning på skärgården som boendemiljö, bland annat en större satsning på IKT och därtill kopplade möjligheter till distansarbete.

Man borde satsa mera på överlevnad på lång sikt, på att få folk att hållas kvar, och att flytta hit genom att utveckla möjligheter till distansarbete exempelvis via IKT-satsningar. Inom turismen är det alltför stor fokus på kost och logi. Logi är dessutom i dagens läge

kvalitativt bristfällig. Det räcker inte mera med att hålla ett hus i skick och kasta nyckeln åt turisterna. Kringsysslorna borde utvecklas, vilket kräver ganska mycket aktivitet.

Skapas något bestående?

Ett par respondenter har uttryckt ett visst tvivel på huruvida Interreg egentligen skapar något bestående. Är det verkligen frågan om interregionalt samarbete som leder till något bestående eller blott ett sätt att finansiera andra - egentligen lokala - satsningar som framställs som interregionala för att passa in i programmet? Enligt den ortodoxa synen bör Interreg via projekt ge upphov till initiativ som fortlever efter att insatsåtgärderna upphör. Detta förefaller dock vara svårt att mäta och en del respondenter (administratörer) har efterlyst mera kritiska utvärderingar av enskilda projekt för att bättre kunna bedöma effekterna av programmet.

Vilka indikatorer man väljer är avgörande för hur måluppfyllelsen kommer att uppfattas. De stora talens lag gäller inte – då det är frågan om ett mindre program är det viktigare med en kvalitativ bedömning.

Det är alltid många projekt på gång, andra än Interreg. Utvecklingen går vidare och påverkas inte enbart av projekten.

Det är viktigt att kritiskt och realistiskt utvärdera enskilda projekt och bedöma deras effekter. Det är ganska svårt att göra detta eftersom de flesta projekten är så kvalitativt inriktade. Man bör ständigt fråga sig: är indikatorerna de rätta?

Övrigt i korthet

Av någon anledning har aktörer i den finskspråkiga delen av skärgården inte varit särskilt aktiva inom Interreg.

Det är svårt att skapa samarbete om man inte kan kommunicera. I viss mån är språkkunskaperna kanske ett hinder.

Det är konstigt att de inte varit aktivare. Möjligheterna har marknadsförts ganska aktivt och handläggaren i regionen har ett utmärkt kontaktnät och är mycket aktiv.

Tröskeln att söka sig till de nätverk som krävs för att kunna driva ett Interreg projekt är eventuellt högre bland de finskspråkiga än bland de svenskspråkiga.

Flere respondenter har också i allmänna ordalag i olika sammanhang påpekat att **kommunerna** i högre utsträckning borde aktiveras i programmet.

Sammanfattning

- **Byråkrati och likviditets- och redovisningskrav fäller många potentiella projekt-makare; detta bidrar också till att skapa en negativ bild av Interreg**
- **Programmets lokala förankring kunde vara bättre**
- **Näringslivssatsningar uppfattas för snävt, också kultur är ekonomi**
- **Nya utvärderingsindikatorer behövs**

3 Framtiden

Under detta avsnitt behandlas frågeställningar som hänför sig till den kommande programperioden. Ovan noterades att programtexten för det nuvarande programmet betecknats som lyckad och välavvägd. Allmänt kan därutöver noteras en tilltro till de grundanalyser som det nuvarande programmet bygger på och att de fortfarande gäller. *Det återstår ännu mycket arbete, men målsättningarna i programmet är riktiga.* Så gott som alla respondenter har även understött det strategiskt riktiga i valet att fokusera på vissa större tematiska områden och övergripande projekthelheter – strategiska projekt – i stället för att sprida programmets begränsade resurser på många små projekt.

Programområdet

Flera respondenter har kommenterat frågan om Interreg/Skärgårdens insatsområde under följande programperiod. Olika initiativ till utvidgning av Interreg/Skärgården har tagits, vilket sammanhänger med en strävan hos EU-kommissionen att skapa större helheter av de nuvarande Interreg-programmen. Denna fråga är i skrivande stund inte avgjord. I utvärderingen har vi inte heller granskat inställningen till denna fråga utanför det nuvarande programområdet.

Kommissionen vill rationalisera i och med EU:s utvidgning. För tillfället finns det ca 60-70 Interreg-program. Om man inte rationaliserar så finns det snabbt 20-30 nya till. Därav strävan att skapa större programhelheter.

Respondenterna i denna undersökning förhåller sig något kritiska, om än under vissa förutsättningar försiktigt positiva till ett förstorat programområde. Den stora farhågan är helt enkelt att Skärgården som enhet försvinner i en större programhelhet.

Risken med det som nu finns på ritbordet är att det blir de stora aktörerna som plockar hem allt och att de små skärgårdsaktörerna får svårt att få sin behov tillgodosedda.

I intervjuerna har framhållits att det för närvarande bor ca 70.000 personer inom programmets område. Enligt vissa scenarier skulle följande programperiod omfatta ett

område med uppemot 4 miljoner invånare. Mot den bakgrunden är tendensen till kritik mot tanken på ett större område förstäelig.

De respondenter som kommenterat saken har även lyft fram två alternativ som förekommit i diskussionerna, nämligen att det nuvarande Skärgårdsprogrammet skulle utgöra någon form av subprogram i det nya programmet – antingen i form av ett geografiskt insatsområde eller som en tematisk helhet. Till dessa alternativ ställer man sig positiv och ser även vissa fördelar.

Om man bygger in skärgården i det nya programmet som en egen bit är jag nog positiv till att förstora programområdet – det innebär nya människor och idéer.

Om skärgården blir en synlig del av en större helhet är det självfallet positivt, men risken är att skärgården marginaliseras och har mindre resurser till sitt förfogande.

Ytterligare en invändning är att den tid som står till buds för att planera inför den kommande perioden – om premisserna skulle ändras i grunden – är relativt kort.

Tiden är kort för att få fram ett program som hela den föreslagna regionen kan godkänna.

Den allmänna förhoppningen är att skärgården skall kunna fortsätta som ett eget underprogram i ett eventuellt större program, med en egen budget, egna beslutsorgan och ett eget sekretariat.

De mest positivt inställda ser enbart fördelar: *man förlorar inget på detta, men däremot vinner man på de nya samarbetsmöjligheterna.*

En annan bedömning är följande: *Mitt intryck är att det finns en bred vilja för att det nuvarande området skall vara föremål för ett program med ungefär liknande resurser som hittills och med en inriktning och ett innehåll som i Skärgården upplevs som relevant.*

Det är ganska klart att området blir större – signalerna från EU är tydliga. Det finns en risk att Skärgården tappas bort – det försöker man motverka genom att ta fram en egen helhet som skulle vara antingen geografiskt eller tematiskt grundad. I viss mån finns det

också behov av egna organ – risken är annars att det kommer in beslutsfattare som inte är insatta i skärgårdsfrågor.

Detta ser de flesta som en kritisk fråga. Ett särskilt sekretariat för Skärgårdskomponenten inom ett större programområde torde vara ett villkor för att denna del av programmet skall kunna handläggas framgångsrikt.

Ett större område skulle eventuellt göra det lättare att driva projekt som kräver stora underlag och kritisk massa. Sådana projekt kan exempelvis ha med miljö att göra. Samtidigt är de risker som målas upp ovan säkert delvis befogade. Bland annat innebär ett förstorat område en ny inlärningsperiod för alla aktörer, vilket säkert innebär en kostnad. Man kan också befara att det blir svårare att involvera lokala aktörer, gräsrötter, i en större och mer komplicerad struktur då det redan nu funnits svårigheter på denna punkt. Byråkratin, vilken lyfts fram som ett av de stora problemen under den nuvarande programperioden, skulle rimligtvis inte förenklas i och med en större struktur.

Man kan tänka sig att det är svårare att få med gräsrötterna om strukturen är större; om det finns flera språk, flera kulturer, ett större område och mer komplicerade strukturer. Det blir antagligen svårare att få med lokala aktörer. Det hela får inte bli så stort att det blir administrativt tungrott – och det måste finnas en specifik komponent i ett eventuellt större program som riktar in sig på skärgården.

De fördelar som nämnts är dock säkert också betydande; en större kritisk massa, nya kontakter, utvidgade nätverk, nya idéer och nya resurser. Och man ser inte enbart fördelar ur eget perspektiv: *Estland skulle ha nytta av den långa samarbetstraditionen som vi har här.*

Vissa faktorer talar å sin sida för att skärgården har goda förutsättningar att klara sig inom ett utvidgat programområde. För det första har vi här det faktum att skärgården har en stor erfarenhet av EU-projekt och en direkt kompetens i fråga om att arbeta med projekt inom det nuvarande området. Detta kan man utgå ifrån att är en nyckelfaktor för framgång även i ett större program. För det andra finns det en lång tradition av samarbete samt starka nätverk och strukturer inom det nuvarande området, oberoende av Interreg. Detta ger en

grund genom vilken initiativ kan föras framåt, resurser samlas och mobiliseras och intressebevakning bedrivs.

Ett konkret förslag som framförts är att man inom programmet skulle sträva efter att djupare sätta in sig i hur skärgårdsfrågor hanteras på andra håll i EU, vilket dock kan vara svårt på grund av att det finns få jämförbara skärgårdsregioner.

PROGRAMMETS INNEHÅLL 2007 – 2013

Miljö som övergripande tema

Ett intressant resultat av denna undersökning är att många respondenter nämner miljön, som det viktigaste temaområdet för Interreg/Skärgården under följande period. "Miljö" har funnits som ett insatsområde i det nuvarande programmet, men uppfattningen är att detta område inte har genererat tillräckligt med intressanta projekt. Då man påtalat att det varit svårt att *"få fram bra projekt"* har man särskilt nämnt miljösidan.

Östersjöns tillstånd är föremål för täta och alarmerande vetenskapliga rapporter. Algbloomingar har blivit en årligen återkommande händelse som lyfts fram i media. Samtidigt som potentiella turister nås av olika kampanjer om skärgården nås de av varningar om att inte äta östersjöfisk.

Om vattnet ser ut som ärtsoppa är det ingen skillnad hur mycket man än gör reklam för krogar.

En stor del av respondenterna har alltså lyft fram miljösidan och det nödvändiga i att bygga upp projekthelheter på detta område, vilket måste betecknas som ett viktigt resultat av utvärderingen. Detta tyder på att idén om att satsa på miljön är förankrad hos ett relativt stort antal aktörer. Samtidigt har man dock uttryckt ett visst tvivel för hur mycket just Interreg kan åstadkomma i denna fråga, eftersom det handlar om synnerligen komplexa system och orsakssammanhang.

Flera respondenter har lyft fram behovet av att försöka bygga upp större projekthelheter kring miljöproblematiken.

Miljöfrågor är inför nästa period allt mer angelägna. Vi vet att det är stora problem med Östersjön och ur den aspekten kan det vara en fördel om området blir större; det blir enklare att fokusera på det stora problemet. Det är nu viktigare med miljöfrågorna än med näringslivsutvecklingen.

Det gäller att hitta gemensamma nämnare i fråga om miljöproblemen som man kan ta fasta på.

Miljö borde i följande period ha samma prioritet som Skärgårdssmak har haft i nuvarande period. Det här borde man profilera sig på. På samma sätt som i Skärgårdssmak måste man försöka hitta nya former, nya modeller för att jobba med miljöfrågor tillsammans med de olika lokala aktörerna.

Man efterlyser alltså en programskrivning som prioriterar ”miljö” som tematisk helhet och inriktning under den följande perioden. Att lyfta fram miljö på samma sätt som Skärgårdssmak är säkert möjligt, men samtidigt bör nog tanken ytterligare konkretiseras en hel del. ”Miljö” är inte ett entydigt begrepp och för att tankar av det här slaget skall vara av värde i programarbetet måste de ges ett relativt tydligt operationellt innehåll. Respondenterna avser den marina miljön, men hurudana projekt vill man driva? Vilka målsättningar och vilka metoder vill man arbeta med? Vilka resultat förväntar man sig kunna uppnå?

Skärgårdssmak har varit flaggskeppet och varumärket för hela Interreg – i viss mån synonymt med Interreg. Att på motsvarande sätt fokusera Interreg på miljö måste betecknas som en ganska djärv utvecklingsstrategi, även om den delvis bygger på de erfarenheter man gjort.

Näringslivsutveckling via natur och kultur

Vid sidan av satsningar på miljöprojekt lyfts ”näringslivsutveckling” av vissa respondenter fram som ett fortsättningsvis viktigt område. Man ser alltså satsningar på miljö och näringslivsutveckling och då särskilt på marknadsföring som de viktigaste komponenterna under den kommande programperioden – kort sagt: miljö och marknadsföring.

Näringslivsutvecklingen måste vara kvar tillsammans med satsningar på miljön och särskilt den marina miljön. Det behövs mer övergripande och strategiska projekt.

Miljösidan borde framhävas ännu mera. Näringslivsutveckling lyckas inte alltid, men behövs det oaktat. Projektens fokus borde ligga mera på att skapa förutsättningar för företag att utvecklas. I viss mån kan man fråga sig vad man egentligen gör: utvecklar man en näring eller ett samarbete? I regel tror jag den offentliga sektorn är bättre på att utveckla samarbete.

Det viktigaste är miljöfrågorna. På näringslivssidan gäller det att hitta gemensamma strukturfrågor.

Jag efterlyser ganska krassa åtgärder när det gäller att rikta sig till företag: en konsult in i företaget och hoppas att detta i längden hjälper hela regionen

Vissa respondenter har även lyft fram miljöaspekten ur en annan synvinkel, som ett sätt att marknadsföra skärgården. Man utgår från att det finns en viss hemmablindhet vad gäller de upplevelser som skärgården kan erbjuda och att man från ett "utifrånperspektiv" borde se på alla möjligheter som erbjuds och lyfta fram dem.

Marknadsföringsbiten är fortfarande viktig. Det är viktigt att marknadsföra unika upplevelser.

Man har inte ännu sett möjligheten i naturen, mera borde göras som bygger på det som finns naturligt.

Naturen är så naturlig för oss att vi har svårt att "produktifiera" den. Företagarna måste bli bättre på att paketera och sälja sig själva och sitt kunnande. Försäljningsfunktionen är överlag svag. Dels måste man ha paket. Dels måste man kunna ta fram individuella lösningar. Detta kräver försäljare med stark lokalkännedom.

Kulturprojekten är nära anknutna till frågor om näringslivsutveckling. Oberoende av hur de klassificeras är det klart att man inte kan fränse att de har en viktig funktion. Ovan har

diskuterats de ringar-på-vatten effekter som kulturprojekt har genom att bidra till en mångsidigare och djupare bild och uppfattning av området. Kultur i sig är ju emellertid också en produkt som kan säljas till besökare. Beträffande kulturprojekten har man efterlyst mera samordning mellan de olika projekten.

På kultursidan finns för tillfället ganska många projekt. Det skulle behövas ett "Skärgårdssmak" på kultursidan också – de olika projekten borde sammanfogas under ett paraplyprojekt.

Varje program arbetar för EU:s intressen. Den grundläggande målsättningen är att stärka regionernas ekonomiska livskraft. Det betyder att man inte kan stöda kultur för kulturens skull men nog att man kan stöda kultur som bidrar till profilera och utveckla området.

Skärgårdssmak har skapat en stor synlighet för skärgården, projektet har skapat nätverk som säkert lever vidare och det har höjt kompetensen hos enskilda företagare. Detta borde överföras till kultur- och naturbetonat resande samtidigt som man beaktar en hållbar utveckling i skärgården.

IKT och skärgårdsboende

IKT – informations- och kommunikationsteknologi – har även lyfts fram som ett viktigt temaområde av vissa respondenter. Det finns förväntningar på att IKT skall kunna underlätta boende i skärgården genom att möjliggöra distansarbete. De möjligheter som informationsteknologin för med sig är fortfarande relativt okända och ur den synvinkeln sett vore det fortfarande befogat med någon form av pilotprojekt.

Inom det nuvarande Interreg-programmet finansieras inte infrastrukturprojekt. Orsaken är för det första att det handlar om tre regioner och det skulle vara svårt att tillgodose behov i de olika regionerna enligt samma måttstock. För det andra tenderar infrastrukturprojekt att vara relativt kostsamma, vilket ytterligare skulle begränsa de resurser som finns för samarbete. Några respondenter har dock efterlyst utrymme även för infrastruktursinvesteringar.

Man borde kanske öppna dörrarna för infrastruktursatsningar i det kommande programmet. Interreg skall dock självfallet inte stöda rent lokala satsningar, men man kunde ge utrymme för innovativa pilotprojekt.

Men man måste också skapa förutsättningar för de som bor i skärgården att bo kvar. IKT bör vara en viktigare komponent i detta.

Ovan refererades en viss kritik mot att många projekt är inriktade på turism på bekostnad av en mera strategisk satsning på skärgården som boendemiljö året om. En del av en sådan satsning kunde vara en större satsning på IKT och därtill kopplade möjligheter till distansarbete.

Man borde satsa mera på överlevnad på lång sikt, på att få folk att hållas kvar, att flytta hit genom att utveckla möjligheter till distansarbete exempelvis via IKT-satsningar. Inom turismen är det alltför stor fokus på kost och logi.

Förankring i lokala nätverk

Ett behov av att i högre grad förankra programmet är en prioritet som framträder i respondenternas svar. Många talar om det viktiga och önskvärda i att engagera ”gräsrötterna” i programmet, men påtalar samtidigt att detta varit en utmaning under den nuvarande perioden. En snabb analys av vad det beror på ger två förklaringar. För det första är det centrala i Interreg, samarbete mellan regioner. Om man saknar de kontakter eller nätverk som behövs för att hitta samarbetsparter i de övriga regionerna är det svårt att komma igång med ett projekt och därför kan lokala kontakter komma i andra hand. För det andra förefaller den tidigare dryftade byråkratin att avskräcka särskilt mindre aktörer.

Då programmet startade fanns vissa förväntningar på att gräsrötterna skulle delta aktivare. Kravet på att projektet skall överskrida geografiska gränser innebär dock en stor utmaning för den som vill starta ett projekt.

Vissa respondenter har på denna punkt visserligen påpekat vikten av att programmet har en förankring i det lokala planet, men samtidigt framhållit att Interreg inte riktar sig till de allra minsta aktörerna.

Denna typ av program riktar sig helt enkelt inte till små lokala aktörer. För den typen av projekt finns det andra instrument.

Då man samtidigt klart understöder den strategiska inriktningen på stora och paraplyartade projekt och satsningar finns här en viss motsättning. Det centrala torde dock vara att de (stora) projekt som drivs skulle hitta former för att involvera och samarbeta även med mindre lokala aktörer. Man bör på denna punkt återkoppla till den kritik som ovan refererats beträffande informationsbrist och isolering. Det är alltså viktigt att programmet försöker skapa arenor där informationsutbyte kan ske och idéer födas. De tankar som redan framförts om dels någon form av referensgrupp för programmet med representanter för kommuner och NGO:s och dels om att programmet skulle ta mera initiativ till olika former av brainstorming är alltså värd att vidareutveckla.

Det behövs också galna idéer! Regionerna saknar egentligen strukturer för att tillvarata idéer. Det behövs en visionsgrupp som kan forma en bild av vart regionen är på väg.

Många respondenter hyser en förhoppning om att en närmare koppling till ”gräsrötterna” skulle föra in nya idéer i programmet, men även till att det skulle ge en större tyngd åt själva arbetet.

Man måste från programmet lägga ned ännu mera arbete på att få med gräsrotsnivån i projektarbetet. Detta gäller också projekten, de bör arbeta på detta. Det är mycket viktigt att många deltar i resor, träffar, seminarier och kurser. På ett sätt kan man säga att Interreg bygger på detta.

Projektarbete

Det är värt att notera att de som varit med och tagit fram projektidéer har en samstämmig bild av hur detta sker. Ofta har projektidéerna kommit till så att presumtiva samarbetspartners träffats vid ett seminarium, på en kurs, på ett möte eller i något motsvarande sammanhang, och börjat diskutera den problematik som projektet anknyter till. Många av de intervjuade projektägarna talar också i positiva termer om de nätverk som uppstått tack vare projekten. Dessa förefaller att överleva enskilda projekt och kan vara värdefulla i andra sammanhang, inte nödvändigtvis enbart Interreg. Nätverkskontakter är centrala inte bara för projekten utan också för idéer i allmänhet. Projekt ger ofta upphov

till nya idéer som i sin tur ger upphov till nya projekt och ofta sker detta i en miljö av nätverk.

Jag vill till följande programperiod föra vidare metoden att jobba med utvecklingsseminarier – där folk kommer samman, inspireras och lär av varandra.

Kontakter med andra projektmakare inom Interreg och andra finansieringsramar upplevs av projektägarna som viktigt. Trots att det ordnas formella sammankomster är bedömningen att största delen av kontakterna sker via informella kanaler. Detta ligger kanske i sakens natur och det är närmast intressant att hålla i minne att projektägarna djupt värdesätter dessa kontakter. På denna punkt finns därför säkert en del som kunde göras. Interreg programmet har som noterats ovan en viktig roll i att skapa de arenor inom vilka projektidéer kan uppstå och utvecklas.

Betydelsen av noggrann planering framhålls kraftigt av respondenterna. Att starta ett projekt kräver tid och ibland finns det kanske orealistiska förväntningar på vad som kan åstadkommas och inom vilken tidsram.

Först planerade vi planeringen för själva projektet, vilket var avgörande för att projektet sedan skulle lyckas.

I nästa period borde man ha skilda medel särskilt för planering och igångsättning av projekt. Det är en utmaning för lokala aktörer att bygga upp fungerande Interreg-projekt: tre skilda regioner, långa avstånd, delvis svåra kommunikationer – det tar helt enkelt tid och kräver resurser bara att utveckla och sätta igång ett projekt.

I planeringen av projekt lönar sig att verkligen noggrant analysera vilka projektets metoder skall vara. Och vilken målgruppen är.

Jag efterlyser mer specialisering i projektarbetet. Projekten bör i högre grad köpa in olika tjänster där detta är möjligt, i stället för att projektledaren skall behöva göra allt själv kunde han/hon koncentrera sig på vissa saker, själva substansen i projektet.

Många respondenter analyserade eller kommenterade även projektarbete i sig som metod för lokal utveckling.

Alla projekt måste ha en innovativ komponent. Poängen är att testa eller lansera något nytt, att pröva en ny idé. Varje projekt har sin tid och sin kontext. Man måste därför förnya sig, hitta något nytt, hitta ett nytt sätt att jobba med de här frågorna, man skall inte jobba så att man bara värmer upp gammal skåpmat.

Ett projekt är ingenting annat än ett verktyg att pröva idéer och eftersom det handlar om att pröva skall det också gå att misslyckas

Man måste acceptera att alla projekt inte kan lyckas !

Vilka insikter ger Skärgårdssmak?

Den här undersökningen handlar inte primärt om Skärgårdssmak. Det projektet har dessutom blivit föremål för många andra mycket mer ingående studier och analyser. Men inför den kommande perioden kan det vara av värde att reflektera över *varför* Skärgårdssmak blev så lyckat, med tanke på planeringen av andra projekt. Även i denna utvärdering har detta nämligen tydligt framkommit – Skärgårdssmak var ett sällsynt lyckat projekt. Ett annat tecken på att projektet faktiskt uppnådde något viktigt är att det idag emuleras på olika håll i Sverige och Norge. I denna undersökning har flera respondenter sagt att man exempelvis borde hitta former för att beträffande miljön göra vad Skärgårdssmak gjorde för profileringen och företagarnas kompetensutveckling. Man har också efterlyst större helheter, ”skärgårdssmaksaktiga” satsningar inom kultursektorn. Vilka var de allmänna faktorer som bidrog till framgången? Vi skall här granska de uppfattningar som framträder mer allmänt i intervjuerna; eventuella externa faktorer kan vi inte behandla i detta sammanhang.

Det är för det första viktigt att beakta att Skärgårdssmak från början var ett stort och mångfaceterat projekt. Man gick kraftigt och medvetet in för att satsa på projektet; att samla stora resurser i en insatshelhet och att göra det även på bekostnad av andra projekt. Det har till och med framhållits att programmet för Interreg/Skärgården skrevs så att det skulle passa just Skärgårdssmak. Projektet har alltså haft en stor institutionell uppbäckning

och relativt omfattande resurser till sitt förfogande. När man ser på Skärgårdssmaks framgång måste man även beakta de resurser projektet krävt och det utrymme det har fått, och tagit.

Man måste dock även erkänna att själva idén och målsättningen bakom Skärgårdssmak var exceptionellt visionär. Detta har delvis diskuterats ovan i fråga om visionen. Visioner, och helt enkelt goda idéer, kan man inte producera på beställning och man vet inte heller i förväg vilka idéer som kommer att visa sig livskraftiga. Det man kan göra är dock att skapa miljöer där idéer kan utvecklas och föras vidare. Det är väl framför allt på den punkten som man kan dra lärdomar av Skärgårdssmak.

Projektet hade även ett starkt, kompetensrikt och engagerat ledarskap. Henrik Bäckman var med om att utveckla idén och kunde därför som projektchef arbeta ”inifrån” projektidén. Det fanns i ledningen en blandning av olika kompetenser, olika men omfattande erfarenhet av projektarbete och utvecklingsverksamhet och starka nätverk. Eftersom projektet utgick från kvalitet, nätverk och samarbete kunde det på ett framgångsrikt sätt utnyttja småskaligheten i regionen.

Sammanfattning

- Med visst förbehåll försiktigt positiv inställning till ett utvidgat Interreg-område
- Miljön centralt tematiskt insatsområde i kommande program
- Marknadsför skärgården genom en satsning på natur och miljö
- Distansarbete kunde vara en annan satsning
- Interreg bör förankras bättre lokalt
- Nätverken är centrala i utvecklingsarbetet
- Ta lärdom av Skärgårdssmak!

4 Sammanfattning

Interreg IIIA/Skärgården sammankopplas i relativt hög grad med projektet Skärgårdssmak. Satsningen på ett stort profilerande och kompetenshöjande projekt var en medveten strategi med en tydlig visionär kraft. Denna fokusering har rönt beröm bland respondenterna och samma strategi (att fokusera på en större helhet inom programmet) efterlyses inför den följande finansieringsperioden.

Den mest negativa sidan hos programmet är den tungrodda administration som sammanhänger med den nationella medfinansieringen. I värsta fall är denna till och med ett hinder för potentiella intressenter att utveckla och genomföra projekt. Det framstår som tydligt att dessa processer och rutiner i framtiden måste förenklas och koordineras bättre.

Miljö, som har varit ett tematiskt område i det nuvarande programmet, lyfts av respondenterna fram som den viktigaste innehållsmässiga komponenten inför den kommande perioden. Vad detta konkret skall innebära i form av målsättningar, prioriteringar och projekt måste dock konkretiseras. Respondenterna efterlyser även en fortsatt satsning på näringslivsutveckling.

Planerna på att förstora programområdet möts med försiktigt positiva omdömen. Det finns dock tydliga farhågor om att det nuvarande området inte blir tillräckligt starkt inom ett större programkomplex. De risker man ser hoppas man allmänt kunna motverka genom att skapa en helhet inom ett eventuellt större program som fokuserar på det nuvarande området, antingen geografiskt eller tematiskt. Det är även klart att betydelsen av en förenklad administration accentueras inom ett utvidgat programområde.

Bilaga

Frågeschema för evaluering av Interreg IIIA/Skärgården 2000-2006

i) Uppgifter om den intervjuade

---

1. Beskriv din yrkes- och organisatoriska bakgrund.
2. I vilken egenskap är du eller har du varit kopplad till Interreg/Skärgården; på vilket sätt blev du involverad i programmet?
Följdfrågor: för att så noggrant som möjligt utreda respondentens förhållande till programmet.
3. Vilken erfarenhet har du utöver detta av utvecklingsprogram och projektverksamhet inom EU eller andra ramar?

ii) Översikt över projekt inom Interreg/Skärgården

---

4. Vilka specifika projekt eller satsningar känner du till väl?
5. Beskriv målsättningarna för dessa projekt.
6. Vilka satsningar eller projekt känner du endast ytligt till?

iii) Information om enskilda projekt

Gäller de respondenter som varit involverade i, eller känner till väl, enskilda projekt; varje projekt behandlas skilt:

7. Beskriv projektet.
- 8a. Beskriv planeringsprocessen inför projektet
- 8b. Härstammar detta projekt från något tidigare projekt eller nätverk? Var har projektiden sin upprinnelse?
9. Nämn faktorer som har fungerat väl i projekt X
- vad har man lyckats med och varför, vilka goda effekter har projektet haft?
10. Nämn vad som inte har fungerat i projekt X
- svagheter, misslyckanden, orsaker till tillkortakommandena?
11. Hur väl bedömer du att Interregs organisations- och finansieringsmodell lämpar sig för den typ av målsättningar som projektet arbetat med?
12. Helhetsbedömning av projekt X?
Följdfråga → Varför, motiveringar?

Tilläggsfrågor:

13. Hur motsvarade målsättningarna i projektet behovet på fältet?
14. Hur realistiska var projektets målsättningar?
15. Har man kunnat utnyttja lärdomar från andra projekt?

16. Vad gör ni gärna annorlunda i fortsättningen?
17. Vilka goda erfarenheter vill ni föra vidare?
18. Vilken inverkan tror du att projektet har haft eller kommer att ha, på kort sikt och på lång sikt?
19. Vad händer när projektet tar slut, fortsätter verksamheten i någon form?
20. Har du planer på att ansöka om nya projektmedel eller att jobba med ett liknande projekt?
21. Har du fått utbildning i projektadministration?
22. Hur upplever du att jobba med tidsbundna projekt?

iv) Bedömning av Interreg/Skårgården i sin helhet

---

23. Hur väl känner du till Interreg/Skårgårdens programformuleringar?
24. Har programmet motsvarat regionens behov?
25. Hur väl och på vilket sätt har programmets målsättningar förverkligats?
- 26 a) Känner du till diskussioner om att omstrukturera Interreg/Skårgården, vilken information har du på den punkten?
- b) Tror du det innebär en vinst eller en förlust för skårgården i din region?
27. I vilken mån förekommer samarbete mellan Interreg/Skårgården och andra EU-program?
28. Finns det luckor i det nuvarande programmet, som bör täppas till under nästa programperiod?
29. Ange styrkor och svagheter hos Interreg/Skårgården?
30. Hur upplever du Interreg/Skårgården i din region i förhållande till hur programmet fungerar i de andra regionerna?
31. Vilka samarbetsfördelar (synergi) ser du utgående från din egen region att Interreg/Skårgården skapat?
32. Hur har Interreg/Skårgården diskuterats i din region?
33. Hur väl lämpar sig Interreg/Skårgårdens organisations- och finansieringsmodell med tanke på de målsättningar som programmet arbetar för?
34. Hur fungerar Interreg/Skårgården ur demokratisynpunkt? (politisk styrning och deltagande)
35. Kunde det arbete som har utförts inom ramen för Interreg/Skårgården lika väl ha utförts inom någon annan existerande ram?
36. Vilka uppgifter anser du att Interreg/Skårgården skall syssla med?
37. Vilken är din bedömning av den kommande EU-finansieringen, med tanke på din region? Vad har detta för konsekvenser för regionen, för Interreg/Skårgården?
38. Hur anser du att "nästa" Interreg/Skårgården bör se ut?

39. Vilka element av Interreg för denna programperiod skulle du vilja att tas med i följande period?

40. Vad anser du om visionen att av skärgården skapa ett landskap lika känt som Alperna?

41. Vad är din helhetsbedömning av Interreg/Skärgården?

REPORTS AND DISCUSSION PAPERS FROM THE RESEARCH INSTITUTE (FISS)

1/98

Åsa Rosengren och Gunborg Jakobsson

Äldreomsorgen i Norden – med exempel från Herlev, Jakobstad, Sandefjord och Stockholm.
Nordiska modellkommunprojektet NOVA.

2/98

Gunborg Jakobsson och Åsa Rosengren

Kartläggning av äldreomsorgen i fem nordiska kommuner. Herlev, Akureyri, Jakobstad, Sandefjord och Katarina-Sofia socialdistrikt, Stockholm. Nordiska modellkommunprojektet NOVA.

3/98

Susanne Jungerstam-Mulders

Extreme Right-wing Parties: Ideological, Protest or Racist Parties.

4/98

Kjell Andersson

Näringsutvecklingen i sydvästra Finlands skärgård 1985–1995. Tolv kommuner i ljuset av offentlig statistik.

5/98

Elina Vuola

Between the State and the Church – Nicaraguan Women's Reproductive Rights and the Promotion of Human Rights in the Finnish Development Cooperation.

6/98

Jouni Piirttijärvi

Indigenous Peoples and Development in Latin America.

7/98

Liisa Laakso, Iina Soiri and Zenebework Tadesse with Konjit Fekade

In Search of Democratic Opposition Constraints and Possibilities for Donors' Support in Namibia and Ethiopia.

1/99

Mika Helander

Publications on Ethnic Relations in Finland 1991–1996.

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

2/1999

Leo Granberg, Erland Eklund and Kjell Andersson

Rural Innovation and Environment: New Development Paths in the Finnish Countryside?

3/1999

Åtta studier i nya och gamla mediemarknader.

Arbetsrapport från kursen i medieekonomi vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet våren 1999.

4/1999

Viveca Ramstedt-Silén

Riksdagsutskott eller kvinno förening? Det kvinnliga nätverket i Finlands riksdag.

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

1/2000

Silka Koskimies

Experiences of Ethnic and Racial Discrimination in Finland. A presentation of NEON material, 1998-1999.

2/2000

Helena Blomberg & Christian Kroll

The Support For The Scandinavian Model In A Time Of Cuts:
Attitudes In Finland

3/2000

René Lindqvist, ohjaaja Ullamaija Kivikuru

Mainonta Suomen kansallisilla kaupallisilla tv-kanavilla verrattuna lakiin televisio- ja radiotoiminnasta

4/2000

Mikael Blomberg

På kurs: vem, vad, var och varför? Svenskt kursdeltagande och önskemål om verksamhetens inriktning vid huvudstadsregionens vuxenutbildningsinstitut.

5/2000

Kjell Andersson, Erland Eklund & Leo Granberg

Turism, naturutnyttjande och innovationer i tre kommuner: en fältstudierapport

6/2000

Matti Similä

Migrants and Ethnic Minorities on the Margins: Report for Finland (MEMM-report to CEMES)

7/2000

Kim O.K. Zilliacus

Setting up a Nordic/Australasian Comparative Design: Similarities and Differences Revisited

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

1/2001

Kim O.K. Zilliacus

An Introduction to Political Culture as a Basis for Opinion Formation

2/2001

Kim O.K. Zilliacus

Electoral Fortunes and Dilemmas: The Development of the Green and the Left-Wing Alliance

3/2001

Kim O.K. Zilliacus

Modern vs. Postmodern Politics: Theoretical Perspectives

4/2001

Kim O.K. Zilliacus & Niilo Kauppi

Postmodern Politics and New Communication Technologies: A Theoretical Framework

5/2001

Social work in Europe: Challenging Racism

A Documentation of a Pilot Training Course within the Leonardo da Vinci Project "Developing a Common European Framework for Anti-Racist and Anti-Oppressive Practice for the Social Professions" at the Swedish School of Social Science, University of Helsinki, 29-31 March 2000

6/2001

Ilse Julkunen

Social and Material Deprivation among Unemployed Youth in Northern Europe

7/2001

Christian Kroll & Helena Blomberg

Different levels of policy change: A comparison of the public discussion on social security in Sweden and Finland.

8/2001

Helena Blomberg & Christian Kroll

Kommunerna och välfärdsopinionen – Attitydutvecklingen bland befolkning och kommunala eliter beträffande välfärdstjänsterna under 90-talet.

9/2001

Christian Kroll & Helena Blomberg

Förändringar i synen på arbete och arbetslöshet i Finland och Sverige under 1990-talet.

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

1/2002

Eini Pihlajamäki, Mirjam Kalland & Gun Andersson

Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området.

Verksamhetsplan 2002.

Rapport över en planeringsprocess åren 2000–2001.

2/2002

Forskningsrapport: Forskningsmetodik 2 hösten 2001.

En mångsidig public service-kanal

FSTs digitala program två månader efter kanalstarten.

3/2002

Kaj Björni, Erland Eklund, Stefan Sjöblom & Charlotta von Troil

Regionala strukturer och regionalpolitik - den finlandssvenska problematiken

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

1/2003

Utvärderingen av utbildningen och examina vid Helsingfors universitet:

Svenska social- och kommunalhögskolans rapport

2/2003

Jan Sundberg, Stefan Sjöblom och Ingemar Wörlund

Välfärd och lokal demokrati i Sverige under 60 år – inledning till ett forskningsprojekt

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

1/2004

Socialt arbete och samhällsengagemang – diskurser och lokala praktiker
20 Nordiska Socialhögskolekonferens 16-18.8.2003
Konferensrapport

2/2004

Susanna Björkell
Natura 2000 i Rekijokidalen – en konfrontation mellan lokalt kulturellt och regionalt drivet
naturskydd

3/2004

Veronica Korhonen
Konflikten kring implementeringen av Natura 2000 i Finland – en konflikt mellan olika
kunskapssystem samt mötesplatsernas betydelse vid skapandet av tillit

4/2004

Lynn Bonney
EU:s implementering av Natura 2000 – interaktionen mellan EU och den finländska nationella
nivån

SSKH Notat

SSKH Reports and Discussion Papers

1/2005

Elianne Riska
Arbete och hälsa: Två centrala värden i samhället

2/2005

Bettina Lindblom och Anna Henning
Ett steg i taget – guide för vetenskapligt skrivande

3/2005

Tom Moring & Johanna Lindfors (red.)
Valmaskinen och väljaren
En studie av hur valmaskinerna användes inför EU-valet 2004

4/2005

Heidi Orava
Rapportering av tsunamikatastrofen i finlandssvensk radio och TV

5/2005

Jenni von Frenckell
Tsunamins framfart i fem finlandssvenska dagstidningar

6/2005

Tom R. Burns
Institutionell diskriminering: Makt, kultur och kontroll över invandrares livsvillkor

7/2005

Dan Koivulaakso
The future and changing economies of rural areas
Projekt Report D18 of RURBAN, Minutes meeting study areas

8/2005

Ville Klemets

Den samhällsvetenskapliga miljöundervisningen

vid RHH-högskolorna 2005–2006 samt förslag till framtida koordinering och utveckling av verksamheten

9/2005

Helena Blomberg & Christian Kroll

Integration genom arbete? Perspektiv på arbetslöshet, invandring och arbetsmarknad i Sverige och Finland.

10/2005

Christian Kroll (red.)

En nordisk modell i socialt arbete?

11/2005

Nora Brandt

Socialpedagogisk hästverksamhet

En diskursiv studie i verksamhetens organiseringsprocess

1/2006

Erland Eklund, Kjell Andersson, Nora Brandt, Stefan Sjöblom, Elianne Riska

Den nya hästhushållningen, brukargrupper och markanvändning – en utmaning för deltagande planering

Forskningsplan

2/2006

Sebastian Gripenberg

En kvalitativ utvärdering av

INTERREG IIIA/Skärgården 2000–2006

Tematiska områden:

- Journalistik, medier och kommunikation
- Velfärd och samhällsservice
- Utveckling och socialisation i livscykelperspektiv
- Hälsa och samhälle

Tvärvetenskapliga forskningsenheter:

- CEREN – Centret för forskning om etniska relationer och nationalism
- FO-RUM – Förvaltning, organisation, regional utveckling och miljö